

NR 4 • 2008

Sverige: 68:-

Danmark: 73:-

Norge: 78:-

Flugfiske i Norden

- Udda bytesval • Höstharr
- Höstfiske i Nissan • Tre »tjecknymfer«
- Tarpon i Drottningens trädgård

Tjecknymfer är sällan avancerade eller detaljrika mönster, här är det vissa egenskaper som prioriteras. Fisketekniken går ut på att presentera flugorna fridriftande straxt ovanför botten. Eftersom drifterna sällan kan göras längre än några få meter, är det viktigt att flugorna snabbt sjunker ner till effektivt fiskedjup.

Johan Klingberg har i de två föregående numren av FiN beskrivit redskap och fisketeknik och presenterar här tre typiska och effektiva nymfmönster.

TEXT OCH FOTO: JOHAN KLINGBERG

Karel Krivanecs flugask.

Tre »tjecknymfer«

DET ÄR TVÅ FAKTORER som främst avgör en flugas sjunkhastighet: nämligen dess tyngd och form. Därför binds den här flugtypen med en mycket kompakt kropp och utan onödiga detaljer så som hackel eller stjärtspröt vilka kan ha en bromsande effekt på sjunkhastigheten. Flugans sjunkhastighet beror alltså i första hand på materialval och konstruktion.

Visst, man kan göra det enkelt för sig genom att förse flugan med flera lager tunn blytråd, eller genom att trycka på ett halvt »armband« med tungstensskallar. Men då tycker jag att själva poängen med fisketekniken och dess möjligheter till variation försvinner. Det är ju lika mycket genom sättet som flugorna fiskas på som man får ner dem till rätt djup, inte enbart genom förtyngningen.

Tyvärr har jag ofta sett flugfiskare försöka utöva fisketekniken men med alltför tunga flugor. Tjecknymftekniken i kombination med för mycket bly gör att flugorna lätt fastnar i botten. Dessutom är det svårt att kontrollera kasten med en alltför tung fluga.

Nästan alla tjecknymfer förtyngs på ett eller annat sätt. Tidigare användes ofta blytråd eller flat blyfolie som lindades runt krokskäftet i täta varv. I dag använder allt fler självhäftande blytejp som klistras i flera lager direkt på krokskäftets »ryggsida«. På så vis kan man

bygga upp en underkropp som ger flugan en fin form. Men den största anledningen till att förtyngningen läggs ovanpå krokskäftet är att flugan då oftast kommer att driva med ryggsidan nedåt och krokspetsen uppåt – risken för att den fastnar minskar.

Enklast skär man först upp blytejpen i 2–3 millimeter breda strimlor. Därefter preparerar man alla de krokor man tänkt använda innan man sätter igång med

Milan Janus, mannen bakom flugorna av tjecknymftyp som bindes »Bobesh style«.

själva flugbindningen. Genom att stryka ut ett lager snabbtorkande superlim över förtyngningen så blir flugan mer hållbar.

Det är här värt att nämna att allt fler flugfiskare av miljöskäl hellre väljer att förtynga flugorna med så kallad blyfri förtyngningstråd. Ett annat effektivt, men dyrt, sätt är att förse flugan med en tungstensskalle som inte anses ha lika negativ effekt på miljön som bly. Användandet av bly till flugor kommer säkert att debatteras allt mer, ju mer medvetna om konsekvenserna vi blir.

Det är i första hand olika arter av fri-

levande nattsländelarver och sötvattensmärlor som står som förebild för tjecknymferna. Några populära, grundläggande flugmodeller har utvecklats här i Norden och i Östeuropa. Den kanske mest kända är den så kallade Bobesh-flugan, den traditionella tjecknymfen som igenkänns på sin ryggsköld av plast. Jiggflugorna är ett för många nytt mycket effektivt tillskott men som i Norden inte används av så många. Mer naturtrogna imitationer av larver används också.

Traditionell tjecknymf

DEN HÄR FLUGTYPEN har förekommit i såväl amerikanska som europeiska flugfiskeböcker långt innan begreppet »tjeck-

nymf« myntades. Ett exempel är märlimitationen Mating Shrimps som Goddard/Clarke skriver om i deras bok *The Trout and the Fly* (1980). Den nymfmodell som i dag kallas för just tjecknymf bands första gången enligt den forne »lagledaren« för det tjeckiska landslaget, Karel Krivanec, av Milan Janus i samband med en tävling på hemmaplan 1987. Milan Janus smeknamn är just »Bobesh« varför också flugtypen senare har kallats för just »Bobesh style«.

Janus fluga innehöll ungefär samma ingredienser som tidigare, liknande imitationer av sötvattenmärlor. Även om det fanns några mindre skillnader jämfört med de tidigare märlimitationerna så vo-

Vladimir Sedivý, världsmästaren från flugfiske-VM i Sverige 2001, menar att nymfer bundna i naturtrogna, jordnära färger fungerar bäst i norra Sverige.

re det helt fel att påstår att flugmodellen utvecklats i Tjeckien. Däremot har tjeckerna hjälpt till att popularisera flugtypen över hela världen genom sättet att fiska den på.

Flugtypen har ständigt förändrats sedan Milan Janus band sin första Bobesh. Vid slutet av 1980-talet användes exempelvis korvskinn eller fiskskinn som rygg på flugan. Det är också viktigt att

Fortsättning nästa uppslag

Tre »tjecknymfer«

Fortsättning från föregående uppslag

komma ihåg den samhällsomvälvning som skett i Östeuropa. Flera av de tjeckiska flugfiskare jag intervjuat inför den här artikeln har berättat om svårigheterna man hade att köpa riktigt flugbindningsmaterial innan gränserna mot väst öppnades. Genom att använda sin fantasi kunde man innan dess själv tillverka eller ersätta de material som behövdes. Exempelvis färgade man latexhandskar med växtfärger för att få fram rätt nyans på ryggar till Bobesh-flugorna. Somliga binder fortfarande sina flugor med detta material.

Flugkategorien »tjecknymfer« indelas i sex undergrupper, där var och en av de olika flugtyperna varierar något till utseende och form. De traditionella tjecknymferna har tre ingredienser: en dubbad kropp, en ryggfilm och en ribbing av antingen fiskelina eller guld- eller silverribbing. Färgen eller storleken på de olika nymferna varierar beroende på vatten de fiskas i.

Vladimir Sedivý, världsmästaren från flugfiske-VM i Sverige 2001, menar att nymfer bundna i naturtrogna, jordnära färger fungerar bäst i norra Sverige. Under senare år binds allt oftare de tjeckiska nymferna i betydligt grällare färger, så som orange, knallrött eller lila. Man menar att både öring och harr hugger på de färggranna flugorna av ren nyfikenhet, på samma sätt som vi vant oss vid att regnbågen stundtals nappar på en färgglad streamer.

Ofta förses nymferna med ett så kallat huggmärke, en fixpunkt, som tjeckerna kallar »hjärta«. Huggmärket består oftast av en kort sektion färgglad dubbing mellan flugkroppen och thorax. Intressant att notera är att man här placerar huggmärket på flugkroppens mitt, till skillnad från det vanliga att vi binder huggmärket som en tag eller butt längst bak på krokskäftet enligt traditionell metod.

Bind en tjecknymf

1. Fäst tre lager blytejp på krokens ovsida så som bilden visar.
2. Fäst ryggremsan och en dryg decimeter guldwire vid krokböjen.
3. Dubba eller spinn en kompakt tråd av dubbing.
4. Linda dubbingen i jämna varv över ca $\frac{3}{4}$ av krokskäftet. Dubba så tråden med en liten mängd färgglad dubbing.
5. Linda den glittriga dubbingen 2–4 varv framför bakkroppen. Dubba trå-

»TJECKNYMF«

KROK: Böjd »tjecknymfkrok«, stlk 8–16
TRÅD: Svart, 8/0
FÖRTYNGNING: Flat blytejp eller vanlig fin blytråd
RYGG: Body Stretch
RIBBING: Guldwire
KROPP: Hare, olive och grå.
»HJÄRTA«: SLF Prism dubbing, fluorescerande röd

den på nytt och linda ett mörkare thoraxparti hela vägen fram till krokögat.
6. Vik över ryggfilmen och ribba sedan wiren över filmen hela vägen fram till krokögat. Avsluta flugan genom en stark whipfinisher-knut och en droppe lack. Avslutningsvis kan man rugga upp flugans dubbing med ett kardborrband.

Jigg-flugor

LÄNGE VAR BOTTENNAPPEN ett ständigt problem vid tjecknymffiske. Inte så kon-

stigt, med tanke på att tekniken går ut på att presentera flugorna nära botten. Så kom plötsligt lösningen alla väntat på, nämligen de så kallade jiggflugorna. Flugtypen togs upp, enligt Krivanec, av tjeckiska flugfiskare som sett flugmodellen användas i Österrike för mer än tjugo år sedan.

Jag hade fel och hade heller inte förstått poängen med flugtypen. Mactin Musil, ledare för det tjeckiska landslaget berättade att man i första hand använder jiggflugorna som ändflugor. Det vill säga som tacklets nedersta fluga. Eftersom jiggflugorna strävar efter att gå med krokböjen uppåt så minskar antalet botten-napp dramatiskt. Jag har testat jiggflugorna under ett par år och måste medge att de är fantastiska.

Egentligen är det bara kroken och metallskallen som är unika hos dessa flugor. Utseendet i övrigt skiljer sig inte från många andra nymfer. De tjeckiska jiggflugor som jag sett har i de flesta fall en dubbad kropp, ett färgglatt »hjärta« och lite mörkare thorax. Vill man att flu-

gorna skall sjunka snabbare så rekommenderas att binda dem med ett mer vattenabsorberande material som flossilke. (Jiggkrokar och tillhörande metallskallar finns att köpa hos EPS Flyfishing i Göteborg. www.epsflyfishing.com)

Bind en jiggnymf

- 1.** Fäst en tungstensskalle längst fram vid krokögat med en droppe snabblim. Täck därefter krokskaftet med ett lager blytråd.
- 2.** Fäst in några fibrer färgad kricka som stjärt. Fäst därefter en drygt decimeterlång tunn koppartråd på samma ställe.
- 3.** Spinn dubbingen med koppartråden till att bilda en kompakt kropp.
- 4.** Linda och forma kroppen över ungefär tre fjärdedelar av krokskaftet.
- 5.** Dubba tråden och linda ett färgglatt »hjärta« direkt framför kroppen, hela vägen fram till tungstensskallen.
- 6.** Avsluta flugan med några halvslag mellan »hjärtat« och tungstensskallen. Rugga sedan upp den färgglada dubbingen med hjälp av lite kardborrband.

Fortsättning nästa sida

»JIGGNYMF«

KROK: Jiggkrok och tungstensskalle
TRÅD: Svart, 8/0
FÖRTYNGNING: Blytråd, fin
STJÄRT: Kricka, färgad gul
KROPP: Hare, beige
HJÄRTA/THORAX: Ice Dub, rosa/lila

Tre »tjecknymfer«

Fortsättning från föregående uppslag

»Flosslarven«

UNDER FLERA ÅR försökte jag utveckla en tjecknymf som passade för fiske i mina hemmavatten i Västergötland och Småland. Flugan skulle sjunka snabbt, men samtidigt inte behöva förtyngas så särskilt mycket.

Den bästa lösningen som jag hittade fram till var att binda flugorna mycket kompakta och i ett vattenabsorberande material. Jag band flugor med allt ifrån tyg, läder till olika slags silken. Efter åtskilliga misslyckade experiment kom jag fram till att flossilke var det material som fungerade bäst. Det slutgiltiga resultatet blev det flugmönster som i dag kallas för »Flosslarven«.

Den här flugan är extremt kompakt, den saknar all flytförmåga och har alla de ingredienser i övrigt som en bra »våt« fiskefluga bör ha. De flesta tjecknymfer är som regel mycket avskalade och kompakta, de är inte försedda med hackel eller annat som kan illustrera en rörelse. Målet med min nymf var att utöver de snabbsjunkande kvalitétéerna även ge flugan någon typ av lättrorliga »ben« men som ändå bar upp flugan minimalt i vattnet. Flossilket passade även till detta. Då de lösa trådändarna blir blöta blir de nästan kusligt rörliga och livfulla i strömmen.

Jag binder alla mina flosslarver i en antingen ljus eller mörkt oliv kroppsfärg i kombination med en oliv rygg av exempelvis Thin- eller Nymph skin.

Intressant är också valet av bindtråd. Mycket ofta rekommenderas man att använda en så tunn tråd som möjligt. Men för att få till rätt form på den här flugan så krävs det att man först bygger upp en jämn och slät underkropp. Att försöka göra det med en tråd i grovlek 8/0 eller ännu tunnare tar en evighet. Därför rekommenderar jag att du i stället använder en tråd i grovlek 6/0, då går det betydligt snabbare.

Så binder du Flosslarven

1. Linda två lager tunn blytråd över krokskaftets bakre två tredjedelar. Täck blytråden med ett tätt lager grov bindtråd. Fäst därefter en remsa Thin skin och en bit guldfärgad metallwire längst bak, mitt på krokbojen.

2. Vänd kroken upp och ner och fäst en lång remsa flossilke på krockens under-

FLOSSLARVEN

KROK: Partridge Czech Nymph, stlk 10–14

TRÅD: Unithread 6/0, oliv

FÖRTYNGNING: Blytråd, fin

RYGG: Thin skin, oliv

RIBBING: Metallwire, guld

KROPP/BEN: Flossilke, oliv

sida, ungefär två tredjedelar fram på krokskaftet. Tänk på att den längsta änden flossilke skall peka i riktning mot krokbojen.

3. Fäst flossilket mot undersidan av krokskaftet hela vägen bak till där wiren och Thin skin-remsan är infästade. Vänd sedan kroken åt rätt håll och linda fram bindtråden till krokögat.

4. Tvinna flossilket till en kompakt tråd och linda det sedan i jämna varv över krokskaftet till att forma en kropp. Tänk på att linda förbi och låta flossilkesändan där framme sticka ner mellan de lindade kroppsegmenten, tanken är att trådfibrerna ska föreställa ben. Fäst

flossilket och klipp av det som blir över framme vid krokögat.

5. Vik fram plastfilmen över ryggen och linda sedan ribbingen i jämna varv över filmen fram till där benen hänger ner. Vik här upp rygghilmen och fortsätt att linda ribbingen direkt mot flossilkeskroppen fram till krokögat.

6. Vik över plastremsan den sista biten över thoraxpartiet, gör fast änden och avsluta flugan med en stark knut som säkras med en droppe lack. Måla plastfilmen som täcker thoraxpartiet med svart eller brun vattenfast tusch. 🐞

UNDER SÄSONGEN 2008 har Johan Klingberg och Mountain Media spelat in en DVD-film om tjecknymffiske. Inspelningsplats har varit bland annat Tjeckien, där såväl Karel Krivanec, Milan Janus som Vladimir Sedivý medverkat. Filmen beräknas komma ut under våren 2009 och finns då att köpa hos Flugfiske i Norden som medverkat som sponsor.

PERSONEN PÅ BILDERNA i föregående artikel, i FiN nr 3, om teknik är Emin Lager.